

ВСЕ ТЕ НЕЗРИМЕ СВІТЛО

Лауреат
Пулітцерівської
премії

Ентоні Дорр

сучасний американський письменник,
лауреат багатьох престижних
літературних премій. Найвагомішу
з них — Пулітцерівську — він здобув
за роман «Все те незриме світло».
Ця книга, над якою автор працював
майже десять років, миттєво стала
світовим бестселером.

Це історія про людяність, мрію, любов і світло, яке зоріє в пітьмі,
і темрява не поглинає його ...

У життя мільйонів людей вдирається Друга світова війна, трошачи те,
що здавалось міцним, і поєднуючи непоєднуване. В охопленому війною
французькому містечку Сен-Мало зустрілись французька дівчинка
Марі-Лор та німецький хлопець Вернер Пфенніг. Вони обоє сліпі:
вона втратила зір ще дитиною, а він засліплений німецькою пропагандою.
Але, здається, сама доля все життя вела їх назустріч одне одному, щоб вони
побачили незриме світло, яке здатне перемогти безоку пітьму...

*Приголомшлива історія, що надихає... Дорр розповідає
історію, яку не можна пропустити, бо вона стає свідченням
рятівної сили наших мрій, які дозволяють нам пережити
навіть найдовшу ніч.*

Entertainment Weekly

www.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-9637-7



9 789661 496377

БЕСТСЕЛЕР THE NEW YORK TIMES

ВСЕ ТЕ НЕЗРИМЕ СВІТЛО

Дивовижна й неймовірно життєрадісна книга.

Entertainment Weekly

ВСЕ ТЕ НЕЗРИМЕ СВІТЛО

Ентоні Дорр

Лауреат
Пулітцерівської
премії

Ентоні Дорр

КРИМЕ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Лауреат Пулітцерівської премії

Anthony Doerr

ALL THE
LIGHT WE
CANNOT SEE

A Novel

Ентоні Дорр

ВСЕ ТЕ
НЕЗРИМЕ
СВІТЛО

Роман

УДК 821.111(73)
ББК 84.7СПО
Д69

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Doerr A. All the Light We Cannot See : A Novel / Anthony Doerr. —
New York : Scribner, 2014. — 448 p.

Переклад з англійської *Олександри Гординчук*

ISBN 978-966-14-9637-7 (укр.)
ISBN 978-1-4767-4658-6 (англ.)

© Anthony Doerr, 2014
© Jacket photograph by Manuel
Clauzier, обкладинка
© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2015
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2015

Присвячую Венді Вейл
1940—2012

У серпні 1944 року древня фортеця Сен-Мало, найблисучіша прикраса Смарагдового узбережжя французької провінції Бретань, була майже цілком знищена пожежею... Із 865 будівель, оточених мурами, вистояли лише 182, та й ті зазнали різних руйнувань.

Філіп Бек

Ми не змогли б прийти до влади чи користуватися нею так, як це робили, якби не мали радіо.

Йозеф Геббельс

Нульовий розділ

7 серпня 1944 року

Листівки

Смерком вони сиплються з неба. Перелітають через фортечні мури, перекидаються через дахи, пурхають у западини між будинками. Цілі вулиці вкриті вихорами листівок, сяйливо білих на тлі бруківки. «Термінове повідомлення жителям міста! — написано на них. — негайно виходьте на відкриту місцевість».

Зростає приплив. Висить маленький жовтий серпик місяця. На дахах приморських готелів зі східного боку і в садах за ними шість підрозділів американської артилерії закладають запальні набой в жерла бомбометів.

Бомбардувальники

Вони летять через Ла-Манш опівночі. Їх дванадцять, і вони названі на честь пісень: «Зоряний пил», «Штормова погода», «У доброму гуморі» й «Озброєна крихітка»¹. Море переливається далеко вниз, вкрите незліченними гребенями пінявих хвиль. Уже скоро навігаційні прилади розпізнають низькі, освічені місяцем, брили островів, вишикуваних уздовж горизонту.

Франція.

Потрісують перемовні пристрої. Помалу, ледь не ліниво, бомбардувальники скидають висоту. Вузькі смужки червоного світла тягнуться від зеніток угору й униз узбережжям. З'являються темні розбиті кораблі,

¹ Stardust («Зоряний пил») — популярна джазова пісня 1927 року американського композитора Хогі Кармайкла. Stormy Weather («Штормова погода») — пісня, написана 1933 року американцями Гарольдом Арленом та Тедом Келлером. In the Mood («У доброму гуморі») — пісня, написана американцем Джо Гарлендом, стала відомою у виконанні Гленна Міллера. Pistol-Packin' Mama («Озброєна крихітка») — пісня, написана 1943 року американцем Алом Декстером. — *Прим. ред.*

затоплені або розтрошені, один без носа, інший, догораючи, мерехтить. На найвіддаленішому острові охоплені панікою вівці бігають зигзагами поміж каменів.

У кабіні кожного літака бомбардир вглядається в приціл і рахує до двадцяти. Чотири, п'ять, шість, сім... Бомбардирам місто-фортеця на все ближчому гранітному виступі скидається на бридкий зуб, на щось чорне й небезпечне, на останній налив, який треба розтяти.

Дівчина

У закутку міста, у високому й вузькому будинку номер чотири по рю Воборель, на останньому, шостому поверсі незряча шістнадцятирічна дівчина на ім'я Марі-Лор Леблан стоїть на колінах біля низького столика, повністю зайнятого моделлю. Це мініатюра міста, у якому вона тепер живе, що складається з пропорційно зменшених копій сотень будинків, магазинів і готелів, оточених мурами. Ось церква з продірявленою гострою верхівкою, й огрядний старий Шато де Сан-Мало, і ряди приморських садіб, усипаних димарями. Граційна дерев'яна пристань дугою вигинається від пляжу, що зветься Пляж дю Моль; елегантний, укритий сітчастим візерунком портик накриває ринок морепродуктів; дрібні лавки, найменші з яких розміром як яблучні зернятка, поцяткували крихітні майдани.

Марі-Лор проводить кінчиками пальців уздовж сантиметрових перил, що увінчують фортечні мури, описуючи нерівну зірку по периметру моделі. Знаходить просвіт згори на стінах, звідки чотири церемоніальні гармати направлені на море.

— Бастйон д'ля Олянд, — шепоче вона, і її пальці спускаються крихітними сходами. — Рю де Кордьє. Рю Жак Картьє.

У кутку кімнати стоять два поцинковані відра, у яких по вінця води. «Наповной їх, — казав їй двоюрідний дідусь, — коли можеш. І ванну на третьому поверсі. Хіба знаєш, коли знову вимкнуть воду».

Її пальці повертаються до церковного шпиля, а далі на південь, до Дінанських воріт. Увесь вечір вона проводила пальцями по моделі, чекаючи свого двоюрідного дідуся Етьєна, господаря цього будинку, що пішов із дому минулої ночі, доки вона спала, й ще не повернувся. І тепер знову ніч, годинник зробив ще один оберт, у всьому кварталі тихо, і їй не спиться.

Вона чує бомбардувальники за п'ять кілометрів. Усе гучніший шум, схожий на радіоперешкоди. Або гул усередині мушлі.

Коли вона відчиняє вікно в спальні, рев літаків гучнішає. Більше цієї жахливо тихої ночі не чути нічого: ні двигунів, ні голосів, ні брязкоту. Ні сирен. Ні стукоту кроків по бруківці. Не чути навіть чайок. Лиш високий приплив нахльостує на підвалини міських стін униз, за шість поверхів і квартал від неї.

І ще щось.

Щось м'яко ляпотить, дуже близько. Вона прочиняє ліву віконницю й проводить пальцями по перекладині правої. Там застряг аркуш паперу.

Вона підносить його до носа. Аркуш пахне свіжим чорнилом. Може, бензином. Папір ще хрусткий, недовго пробув надворі.

Марі-Лор вагається біля вікна, стоячи в самих панчохах, у неї за спиною її спальня, мушлі, розкладені на комоді, камінчики вздовж плінтуса. Її ціпок стоїть у кутку, товстий роман шрифтом Брайля чекає на ліжку сторінками вниз. Гул літаків наростає.

Юнак

За п'ять вулиць на північ світловолосий вісімнадцятирічний німецький солдат на ім'я Вернер Пфенніг прокидається під слабкий уривчастий гул, трохи гучніший за дзижчання. Ніби десь віддалік мухи б'ються об шибку.

Де це він? Солодкий, трохи хімічний запах рушничної оливи, необробленого дерева від недавно збитих ящиків для набоїв; нафталіновий запах старих покривал — він у готелі. Точно. L'hôtel des Abeilles, «Бджолинний готель».

Ще ніч. Ще рано.

Від моря долинають свист і гуркіт; вогонь зенітної артилерії наростає.

Капрал протиповітряних сил поспішає в бік сходів.

— Спускайся в підвал, — гукає він через плече, і Вернер вмикає свій польовий ліхтар, згортає ковдру в наплічник і вибігає в коридор.

Не так давно «Бджолинний готель» був приємною місциною з яскраво-блакитними віконницями на фасаді, устрицями на льоду з власного кафе й офіціантами-бретонцями в краватках-метеликах, що натирали склянки за шинквасом. Він пропонував двадцять один номер із морськими краєвидами й комин у вестибюлі завбільшки з вантажівку. Парижани, що приїжджали сюди на вихідні, пили тут аперитиви, а до них — заїжджі посланці республіки: міністри й віце-міністри, абати й адмірالی, а за кілька століть до них — обвітрені корсари: вбивці, грабіжники, мародери, моряки.

А до цього, перш ніж тут облаштували готель, цілих п'ять століть тому, цей будинок належав капітанові капера, який покинув морський розбій і став вивчати бджіл на пасовиськах за Сен-Мало, нашкрябуючи записи в блокнотах і смакуючи медом просто зі стільників. Горішні одвірки й досі прикрашають дубові гребені з вирізьбленими джмелями; укритий плющем фонтан у внутрішньому дворіку має форму вулика. Вернерові особливо подобаються п'ять вицвілих фресок на стелях найбільших горішніх кімнат, де бджоли завбільшки з дітей ширяють на тлі блакитних задників — великі ледачі трутні й трударі з прозорими крилами; де мало не триметрова багатоока бджолина матка з золотавим пухнатим черевцем звивається на стелі над шестикутною ванною.

За останні чотири тижні готель перетворився на фортецю. Солдати підрозділу австрійських протиповітряних сил забили кожне вікно, перевернули кожне ліжко. Вони укріпили вхід, заставили сходові майданчики дерев'яними ящиками з артилерійськими набоями. На четвертому поверсі готелю, де кімнати із зимовими садами й французькими балконами виходять просто на фортечні мури, поселилася стара швидкісна зенітна гармата під назвою «Вісім-вісім», здатна вистрелювати майже десятикілограмові набої на чотирнадцять із гаком кілометрів.

«Її величність», так австрійці називають свою гармату. Впродовж останнього тижня вони доглядали за нею, як робочі бджоли за маткою. Залили в неї оливи, перефарбували її дуло, змастили її колеса та поклали до ніг мішки з піском, мов дари.

Велична «Вісім-вісім», смертельно небезпечна монархиня, що мала б захищати їх усіх.

Вернер на сходовому майданчику, на півдорозі до першого поверху, коли «Вісім-вісім» вистрелює двічі поспіль. Це вперше він почув постріл із гармати зблизка — звук такий, наче відірвало горішню частину готелю. Вернер зашпортується й затуляє долонями вуха. Вібрація прокочуеться стінами донизу, до фундаменту, а тоді знову вгору.

Він чує, як австрійці двома поверхами вище підповзають до гармати, перезаряджають її, а тоді все віддаленіші різкі звуки обох набоїв, як ті просвистують у повітрі над океаном, уже за три з гаком кілометри від них. Один із солдатів співає, усвідомлює він. Або ж, мабуть, навіть не один. Може, вони всі співають. Восьмеро військових із Люфтваффе, жоден із яких не проживе й години, співають своїй монархині любовну пісню.

Вернер поспішає через вестибюль за променем зі свого польового ліхтаря. Гармата вистрілює втретє, й десь близько розбивається скло,

й потоки сажі з гуркотом ллються димарем, а стіни готелю бринять, мов ударений дзвін. Вернер непокоїться, що звук виб'є йому зуби.

Він відчиняє двері в підвал і завмирає на мить, йому паморочить-ся в голові.

— Оце й усе? — питає він. — Вони й справді наступають?

Але хто йому відповідь?

Сен-Мало

У будинках обабіч вулиць останні неєвакуйовані містяни прокидаються, стогнуть, зігхають. Старі діви, повії, чоловіки за шістдесят. Маруди, колабораціоністи, скептики, пияки. Черниці різних орденів. Бідняки. Уперті. Сліпі.

Хтось поспішає до протибомбових сховищ. Хтось каже собі, що це просто навчальна тривога. Хтось затримується захопити ковдру, молитовник чи колоду гральних карт.

Бої почалися два місяці тому. Шербур звільнили, Кан звільнили, Ренн теж. Половина західної Франції звільнена. На сході совіти відбили Мінськ; польська Армія Крайова бунтує у Варшаві; кілька газет осмілилися аж до припущення, що настав переломний момент.

Але не тут. Не в цій останній цитаделі на краю континенту, не в цьому останньому німецькому опорному пункті на бретонському узбережжі.

Тут, перешіптуються люди, німці відновили два кілометри підземних коридорів під середньовічними стінами; тут збудували нові системи обори, нові трубопроводи, нові шляхи для відступу, підземні комплекси гідної подиву складності. Під напівострівним фортом Ла Сіте, через річку від старого міста, є кімнати з перев'язувальними матеріалами, кімнати з амуніцією, навіть підземний госпіталь, принаймні так кажуть. Там провітрюване приміщення, є цистерна для води на двісті тисяч літрів і прямий зв'язок із Берліном. Там вогнетні міни-пастки, доти з перископічними прицілами; німці наклали досить боеприпасів, щоб вистрілювати набої в море весь день, щодня, цілий рік.

Тут, шепочуть вони, з тисяча німців, готових загинути. Або п'ять тисяч. А то й більше.

Сен-Мало. Вода оточує місто з чотирьох боків. Його зв'язок із рештою Франції щонайтонший: дамба, міст, піщана коса. Ми насамперед малонці, кажуть жителі Сен-Мало. Потім — бретонці. Французи — якщо на це ще лишається місце.

Зміст

Нульовий розділ. 7 серпня 1944 року	7
Розділ 1. 1934 рік	16
Розділ 2. 8 серпня 1944 року	69
Розділ 3. Червень 1940 року	75
Розділ 4. 8 серпня 1944 року	144
Розділ 5. Січень 1941 року	152
Розділ 6. 8 серпня 1944 року	210
Розділ 7. Серпень 1942 року	217
Розділ 8. 9 серпня 1944 року	254
Розділ 9. 9 травня 1944 року	266
Розділ 10. 12 серпня 1944 року	294
Розділ 11. 1945 рік	321
Розділ 12. 1974 рік	326
Розділ 13. 2014 рік	346
Подяка	349

Літературно-художнє видання

ДОРР Ентоні
Все те незримо світло

Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. О. Григор'єва*
Редактор *Т. М. Віланова*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *О. Є. Замазій*

Підписано до друку 14.08.2015. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «GaramondNarrowLightITC». Ум. друк. арк. 18,48.
Наклад 8000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
“Клуб Сімейного Дозвілля”»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88

e-mail: support@bookclub.ua

Інтернет-магазин: www.bookclub.ua

«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Дорр Е.

Д69 Все те незрима світло : роман / Ентоні Дорр ; перекл. з англ. О. Гординчук. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. — 352 с.

ISBN 978-966-14-9637-7 (укр.)

ISBN 978-1-4767-4658-6 (англ.)

Чудова екранізація! Бестселер від лауреата престижних літературних премій! Захоплива та зворушлива історія сліпої французької дівчинки і боязкого німецького хлопчика, які під час Другої світової намагаються, хто як може, вижити у круговерті війни, не втратити здатність любити і врятувати найдорожчих людей...

Це книга про кохання і смерть, про те, що з нами робить війна, і про те, що невидиме світло переможе навіть найбезнадійнішу темряву.

УДК 821.111(73)
ББК 84.7СПО